

glazbe. Pojedine formule u kadenciranju melodija ustvari su prema Hoerburgeru, "zvučne vizitkarte" tih svirača. Potanje o tome autor piše u radu *Rukopisne notne knjižice bavarskih seoskih muzikaša* - u istoj skupini radova. Značenje usmene predaje kao folklornog obilježja umanjuje i činjenica da u pojedinim visoko razvijenim izvanevropskim glazbenim kulturama izvedbe profesionalnih glazbenih umjetnika nisu zapisane, vještina muziciranja i kompozicije pojedinih skladatelja prenose se usmenim putem.

Profesionalne glazbenike često se s prvom povezuje s umjetničkom glazbom, a Hoerburger upozorava na Rome, koji kao *profesionalni* svirači izvode *folklornu* glazbu na zurnama i bubnju, kako na Balkanu tako i u Turskoj. Uz to, s druge strane, ukazuje na laike, amatere koji u Evropi sviraju npr. djela F. Schuberta i F. Chopina.

Premda ne daje definicije folklorne glazbe, Hoerburger grupira obilježja folklorne glazbe uz pitanja *što, kako, zašto i u odnosu na što se nešto svira ili pjeva*. Prvo pitanje autoru i nije toliko važno, drugo i treće su mu mnogo značajnija u određivanju obilježja folklorne glazbe. Takvim svojim stavom približava se (1973) jednom od današnjih stavova koji folkloru glazbu određuju u prvom redu prema načinu njezina života.

Među ostalim temama u drugoj skupini radova izdvajaju se prije svega tri rada o svirci u zurnu: *Svirka na zurni u Grčkoj - raširenost i (sadašnje) stanje, Zapažanja uz praksu improviziranja zurlaša, Rasprostranjenost orijentalne narodne oboe (zurne) u svijetu*. Hoerburger je mnogo godina sustavno istraživao svirku u zurne uz pratnju bubnja. Njegova neobjavljena habilitacijska radnja nosi naslov *Ples i plesna glazba Albanaca u Jugoslaviji s posebnim obzirom na svirku zurne i bubnja* (Erlangen 1963).

Detaljno je analizirao dugačke snimke svirke i ukazao na određene principe u oblikovanju folklorne instrumentalne glazbe. Od tri rada o toj tematici ovdje spominjemo *Glazbu uz seoske svadbe na južnom Balkanu*, koji temelji na građi iz četiri lokaliteta u Jugoslaviji te dva iz Grčke. U ovoj skupini radova zahvaćeni su i oblici borduna u grčkoj folklornoj glazbi, glazbeni stilovi u Afganistanu i njihovo

međusobno prepletanje, dugovrate laute u Afganistanu, te dva priloga o kineskim narodnim glazbalima.

Zbornik donosi bibliografiju Hoerbergerovih znanstvenih radova (135), nadalje priloga u leksikografskim izdanjima, recenzija, filmova i gramofonskih ploča, zatim literarnih radova na bavarskom dijalektu, predmetni registar i registar osobnih imena.

JERKO BEZIĆ

Traditional Music of Ethnic Groups - Minorities, Proceedings of the Meeting of Ethnomusicologists on the Occasion of the European Year of Music 1985, Zagreb, July 22-24, 1985 = **Glazbeno stvaralaštvo narodnosti (narodnih manjina) i etničkih grupa**, Zbornik radova sa znanstvenog skupa u povodu Evropske godine glazbe 1985, Zagreb 22-24. srpnja 1985, urednik Jerko Bezić, Zavod za istraživanje folkloru, Zagreb 1986, 223 str.

Zbornik radova s međunarodnog skupa etnomuzikologa *Traditional Music of Ethnic Groups - Minorities*, koji se u organizaciji Zavoda za istraživanje folkloru održao u Zagrebu 1985. godine, s relativno velikim brojem notnih zapisa, koristan je prilog još uvijek nedovoljno obrađenoj tematici i problematici vezanoj uz glazbeno stvaralaštvo narodnosti i etničkih grupa u Jugoslaviji, Austriji, Italiji, Mađarskoj, SR Njemačkoj i Rumunjskoj. Sedamnaest referata objavljeno je u Zborniku na engleskom jeziku sa sažecima na materinim jezicima autora. Različiti prema načinu obrade (od informativnih priopćenja do radova u kojima su sintetizirani rezultati višegodišnjih istraživanja), radovi se mogu povezati u nekoliko tematskih cjelina.

U prvoj je težište na odnosima između glazbenih kultura susjednih naroda, na razlikama, zajedničkim obilježjima i međusobnom prožimanju glazbe onih naroda i etničkih grupa koji žive na istom geografskom području. Toj cjelini pripada rad Gottfrieda Habenichta (Freiburg), koji obrađuje međusobni odnos

narodnih pjesama Rumunja i Nijemaca koji žive u Rumunjskoj, te rad Niče Frátilă (Novi Sad) o međusobnim utjecajima u vokalnoj folklornoj glazbi Rumunja i Srba u Vojvodini. O međusobnim kontaktima na polju narodne glazbe Talijana i Hrvata u Istri, riječ je u referatu Vladimira Boljunčića (Pula), dok folkloru glazbu Talijana iz južne Istre i njezin odnos prema glazbi Talijana sjeverne i srednje Italije, te prema folklornoj glazbi Slovenaca i Hrvata obrađuje rad Roberta Stareca (Trst). U radu Elly Bašić (Zagreb), na primjeru brojalica slovenske i mađarske djece iz Prekmurja, iznijeti su rezultati autoričina istraživanja muzikalnog izražavanja djece na dvojezičnim područjima, putem kojeg se, tijekom igre, među djecom ostvaruje spontana i izravna komunikacija. Glazbeni izraz sefardskih Židova u Bosni obradila je Ankica Petrović (Sarajevo), upućujući na asimilaciju sefardskog glazbenog nasljeđa s dominantnim značajkama muslimanske urbane kulturne sredine.

Veći broj referata sadrži pregled glazbenih folklornih tradicija pojedinih narodnosti i etničkih grupa: Albanaca na Kosovu - Bahtir Sheholli (Priština), koruških Slovenaca u Austriji - Engelbert Logar (Graz), te Nijemaca i Austrijanaca u Južnom Tirolu - Maria Walcher (Beč). Različite oblike instrumentalne glazbe Hrvata iz Gradišća u Austriji prikazuje Rudolf Pietsch (Beč) na primjeru višeslojnog repertoara violiniste Mije Stojšića iz Stinjaka. Glazba Roma tema je dvaju radova ovog zbornika. Katalin Kovalcsik (Budimpešta) govori o današnjem stanju istraživanja romskog glazbenog izraza u Mađarskoj, te upozorava na značajnu ulogu Roma u razvoju i širenju folklorne glazbe istočnoevropskih naroda. U radu Andrijane Gojković (Beograd) predstavljeno je glazbeno stvaralaštvo Roma u Jugoslaviji, s težištem na njihovoj profesionalnoj i estradnoj glazbenoj praksi.

Više priloga podvlači značenje što ga narodno glazbeno stvaralaštvo ima u očuvanju nacionalnog identiteta narodnosti, no ovaj aspekt posebno i detaljnije obrađuje Julijan Strajnar (Ljubljana).

Posebnu grupu radova čine informativni pregledi dosadašnjih istraživanja i obrade glazbenog stvaralaštva pojedinih narodnosti.

Uvodni referat Jerka Bezića (Zagreb) sadrži između ostalog i podatke o istraživanju folklorne glazbe Hrvata izvan domovine tijekom 20. stoljeća. Prilog Julijana Strajnara (Ljubljana) upozna nas s rezultatima istraživanja folklorne glazbe Slovenaca u Austriji, Italiji i Mađarskoj, a Martin Kmet (Novi Sad) daje pregled dosadašnjih istraživanja folklorne glazbe Slovaka u Jugoslaviji. Rad Lujze Tari (Budimpešta) govori o sakupljanju glazbe Mađara u Jugoslaviji, što je u toku ovog stoljeća obavio mađarski etnomuzikolog Lajos Kiss, a Gerlinde Haid (Beč) izvještava o dokumentiranju folklorne glazbe narodnosti na području Austrije, koje se obavlja u bečkoj ustanovi Österreichisches Volksliedwerk, ističući da je jedan od osnovnih zadataka temeljito revaloriziranje glazbenih tradicija s ciljem stvaranja objektivnije slike ukupne kulture pojedinih austrijskih regija.

Osim vrijedne građe, zbornik radova o glazbenom stvaralaštvu narodnosti i etničkih grupa ujedno je i dokument o suvremenom načinu istraživanja ove tematike, kojeg u odnosu na ranija istraživanja obilježava širi, tolerantniji i otvoreniji pristup. Objavljeni radovi pokazuju da se etnomuzikologija oslobodila ranijih mistifikacija etničkih grupa kao izoliranih kulturno-jezičnih oaza i iz njih proizašlih preuskih i neznanstvenih polazišta u proučavanju i valoriziranju kulturne baštine pojedinih narodnosti. Umjesto inzistiranja samo na utvrđivanju porijekla i pripadnosti pojedinih glazbenih tradicija, te proučavanje isključivo onih elemenata glazbene kulture koji predstavljaju posebnosti i prema kojima se određena narodnost (etnička grupa) razlikuje i izdvaja od drugih s kojima dijeli zajednički prostor, danas se teži upoznavanju i proučavanju stvarnog stanja, te istraživanjima obuhvatiti ukupnost glazbenih tradicija i raznovrsnih oblika prisutnih u folklorom glazbenom životu jedne narodnosti.

GROZDANA MAROŠEVIĆ